

Technikum w Zespole Szkół
im. Armii Krajowej
Obwodu “Głuszec” - Grójec
w Grójcu

Wymagania edukacyjne
na poszczególne oceny szkolne z przedmiotu:
podstawy przedsiębiorczości

I. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r., poz. 750) - Rozdział 3a
2. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U.2023 poz.900)
3. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r., poz. 2572)
4. Statut Technikum w Zespole Szkół im. Armii Krajowej Obwodu "Głuszec" - Grójec w Grójcu.
5. Program nauczania podstaw przedsiębiorczości dla techników, zasadniczych szkół zawodowych i liceów ogólnokształcących pod tytułem Program nauczania. Podstawy przedsiębiorczości 2.0 opracowany przez Jacka Musiałkiewicza (program nauczania jest zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego z 2019 roku) opracowany na podstawie podręcznika G. Kwiatkowskiego i J. Musiałkiewicza „Podstawy przedsiębiorczości 2.0” (rok wydania 2020, numer dopuszczenia MEN 1113/2020).

KLASA 2 – 30 godzin

DZIAŁ 1: Kim jest człowiek przedsiębiorczy?

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

- zna podstawowe cechy osoby przedsiębiorczej, ale nie potrafi ich opisać szczegółowo
- zdobywa informacje o ludziach przedsiębiorczych w swoim otoczeniu

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą oraz dodatkowo:

- potrafi wymienić cechy osoby przedsiębiorczej i wyjaśnić ich znaczenie
- identyfikuje sytuacje, w których stosowana jest manipulacja

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną oraz dodatkowo:

- samodzielnie analizuje i interpretuje cechy przedsiębiorcze na przykładach
- zdobywa informacje o ludziach przedsiębiorczych w swoim otoczeniu
- skutecznie komunikuje się z innymi ludźmi
- dobiera w zależności od sytuacji właściwe formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej
- eliminuje przeszkody powstałe w procesie komunikacji
- dokonuje samooceny z punktu widzenia umiejętności prowadzenia skutecznej komunikacji interpersonalnej
- efektywnie uczestniczy w negocjacjach
- dokonuje samooceny z punktu widzenia posiadanych cech i umiejętności ułatwiających i utrudniających prowadzenie negocjacji
- korzysta z metod obrony przed manipulacją
- efektywnie uczestniczy w pracy zespołowej
- stosuje zasady pracy zespołowej
- na podstawie zdobytych doświadczeń przedstawia rolę, jaką pełnił w zespołach, w których uczestniczył
- stosuje różne sposoby rozwiązywania konfliktów

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą oraz dodatkowo:

- ocenia postawy przedsiębiorcze w różnych kontekstach, potrafi zaproponować działania rozwijające te cechy

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą oraz dodatkowo:

- wykazuje się inicjatywą, proponuje własne definicje przedsiębiorczości, przedstawia przykłady z życia

DZIAŁ 2: Jak działa gospodarka?

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

- zna podstawowe pojęcia, ale popełnia liczne błędy
- wymienia przyczyny powstawania monopolu i przedstawia skutki ograniczonej konkurencji na rynku
- wymienia cechy gospodarki rynkowej
- przedstawia przykłady i konsekwencje nieetycznych działań związanych z obowiązkami podatkowymi
- przedstawia przykłady i konsekwencje nieetycznych działań związanych z obowiązkami podatkowymi

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą oraz dodatkowo:

- poprawnie definiuje pojęcia, potrafi rozwiązać podstawowe zadania
- objaśnia własnymi słowami prawo popytu i podaży oraz działanie mechanizmu rynkowego, podaje rzeczywiste przykłady konkurencji doskonałej, monopolu, konkurencji monopolistycznej i oligopolu
- objaśnia funkcje i formy pieniądza, przygotowuje argumenty do dyskusji na temat szans i zagrożeń związanych z eliminacją pieniądza gotówkowego i zastąpieniem go pieniądzem elektronicznym, wyjaśnia rolę pieniądza oraz rynków i instytucji finansowych w życiu człowieka, w funkcjonowaniu przedsiębiorstw oraz gospodarce
- podaje przykłady i konsekwencje naruszenia prawa własności oraz wyjaśnia znaczenie istnienia konkurencji na rynku
- wyszukuje informacje o podmiotach gospodarki rynkowej, objaśnia schemat powiązań zachodzących między podmiotami gospodarki rynkowej
- objaśnia fazy cyklu koniunkturalnego, wyszukuje informacje o sposobach wpływania przez państwo na przebieg cyklu koniunkturalnego i o sposobach łagodzenia jego skutków, odczytuje i interpretuje informacje z wykresu przedstawiającego cykl koniunkturalny, wyjaśnia, dlaczego istnieją cykle koniunkturalne
- wyszukuje informacje o polityce fiskalnej oraz opisuje jej możliwości i ograniczenia, wyszukuje informacje o stosowanych aktualnie narzędziach polityki fiskalnej, wyjaśnia, jaki jest wpływ podatków na budżet państwa oraz funkcjonowanie przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, wyszukuje informacje o polityce pieniężnej oraz opisuje jej możliwości i ograniczenia, wyszukuje informacje o stosowanych aktualnie instrumentach polityki pieniężnej
- wyszukuje informacje dotyczące PKB, wyjaśnia różnice między nominalnym a realnym PKB oraz między PKB a PKB per capita, wyszukuje informacje o czynnikach sprzyjających wzrostowi gospodarczemu,

Uczeń otrzymuje ocenę **dobłą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną oraz dodatkowo:

- zna pojęcia i potrafi samodzielnie rozwiązać typowe zadania

- porównuje podstawowe modele systemów gospodarczych i wyjaśnia, dlaczego gospodarka nakazowo-rozdzielcza jest nieefektywna
- na podstawie zebranych informacji wskazuje, w jakiej fazie cyklu koniunkturalnego znajduje się aktualnie gospodarka krajowa (oraz światowa)
- klasyfikuje podatki według różnych kryteriów
- przedstawia przykłady i konsekwencje nieetycznych działań związanych z obowiązkami podatkowymi
- prezentuje zależności między wzrostem gospodarczym a poziomem życia obywateli

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą oraz dodatkowo:

- samodzielnie rozwiązuje złożone problemy, proponuje własne rozwiązania
- potrafi opisać trendy we współczesnej gospodarce i przedstawić ich konsekwencje

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą oraz dodatkowo:

- kreatywnie wykorzystuje wiedzę, inicjuje dyskusje

DZIAŁ 3: Jak funkcjonuje przedsiębiorstwo?

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

- zna podstawowe elementy działalności przedsiębiorstwa, ale popełnia liczne błędy w opisie
- odróżnia osoby fizyczne od osób prawnych, wyjaśnia różnice między spółkami osobowymi a spółkami kapitałowymi
- wyjaśnia znaczenie skutecznego zarządzania ludźmi dla prawidłowego przebiegu procesów gospodarczych w przedsiębiorstwie
- wyszukuje informacje o sposobach pozyskiwania kapitału przez przedsiębiorstwa, wyjaśnia pojęcie kosztów przedsiębiorstwa

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą oraz dodatkowo:

- potrafi wymienić i krótko opisać funkcje przedsiębiorstwa
- podaje przykłady start-upów i wyszukuje informacje na temat prowadzonej przez nie działalności
- wymienia i charakteryzuje rodzaje ryzyka, na jakie narażone jest przedsiębiorstwo, oraz wskazuje sposoby im zapobiegania
- rozumie różnice między mikro- i makrootoczeniem, wyjaśnia znaczenie obserwacji i analizy otoczenia dla działalności przedsiębiorstwa
- wyjaśnia znaczenie reklamy w działalności przedsiębiorstw, rozróżnia działania etyczne od nieetycznych w życiu gospodarczym

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną oraz dodatkowo:

- samodzielnie analizuje funkcje przedsiębiorstwa na prostych przykładach
- oblicza cenę brutto i cenę netto, oblicza na przykładach wynik finansowy brutto oraz wynik finansowy netto,
- klasyfikuje koszty przedsiębiorstwa na koszty zmienne i koszty stałe
- wskazuje elementy otoczenia przedsiębiorstwa, dokonuje podziału elementów otoczenia przedsiębiorstwa na należące do mikro i makrootoczenia
- wymienia i charakteryzuje instrumenty marketingu, znajduje informacje dotyczące stosowania poszczególnych instrumentów marketingu
- podaje pozytywne i negatywne przykłady oddziaływania reklamy na konsumentów, wskazuje przykłady przedsiębiorstw, które odniosły sukces rynkowy, działając z

pełnym poszanowaniem zasad etycznych w biznesie, podaje przykłady działań przedsiębiorstw w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą oraz dodatkowo:

- ocenia i porównuje różne modele funkcjonowania przedsiębiorstw, proponuje usprawnienia
- na podstawie otrzymanych wskazówek sporządza dokumenty księgowe
- ocenia charakter zaobserwowanych przekazów reklamowych
- ocenia działania przedsiębiorstw z punktu widzenia etyki

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą oraz dodatkowo:

- tworzy zaawansowane analizy funkcjonowania przedsiębiorstwa, proponuje innowacyjne rozwiązania

DZIAŁ 4: Jak gospodarować finansami osobistymi?

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

- wykazuje się podstawową znajomością budżetu domowego
- jest świadomy konsekwencji, jakie wiążą się z podpisaniem umowy bez jej przeczytania i zrozumienia
- zna prawa konsumentów
- zna zagrożenia związane z korzystaniem z bankowości elektronicznej
- zna zagrożenia związane z korzystaniem z kart bankowych
- zna zagrożenia wynikające z korzystania z usług podmiotów parabankowych
- zna mechanizm inwestowania na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie
- wymienia i charakteryzuje obowiązkowe i dobrowolne formy zabezpieczenia emerytalnego, wymienia czynniki mające wpływ na wysokość przyszłej emerytury z ZUS

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą oraz dodatkowo:

- potrafi z pomocą nauczyciela opracować prosty budżet
- korzysta z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przed podjęciem decyzji finansowych
- wie, w jaki sposób należy egzekwować prawa konsumentów, identyfikuje nieuczciwe i nieetyczne zachowania przedsiębiorców i podmiotów rynku finansowego wobec konsumentów, korzysta z listy ostrzeżeń konsumenckich UOKiK
- wyjaśnia znaczenie poszczególnych podmiotów rynku finansowego dla funkcjonowania gospodarki narodowej, przedsiębiorstw oraz w życiu człowieka, wyszukuje informacje o instytucjach państwowych wykonujących zadania w zakresie nadzoru nad rynkiem finansowym, wyszukuje informacje o instytucjach państwowych powołanych do ochrony klientów korzystających z usług finansowych, korzysta z listy ostrzeżeń publicznych KNF
- umie się zabezpieczać przed zagrożeniami związanymi z korzystaniem z bankowości elektronicznej, wyszukuje informacje o zasadach bezpieczeństwa w zakresie korzystania z bankowości elektronicznej, przestrzega zasad bezpieczeństwa w zakresie korzystania z bankowości elektronicznej
- umie się zabezpieczać przed zagrożeniami związanymi z korzystaniem z kart bankowych, przestrzega zasad bezpieczeństwa dotyczących korzystania z kart bankowych
- opisuje system emerytalny w Polsce

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną oraz dodatkowo:

- samodzielnie opracowuje budżet i analizuje wydatki
- wskazuje sposoby ograniczania deficytu lub zagospodarowania nadwyżki w budżecie gospodarstwa domowego
- podejmuje niezależne i odpowiedzialne decyzje finansowe w odniesieniu do posiadanych zasobów
- potrafi napisać skargę do Rzecznika Finansowego na przykładzie wybranego produktu finansowego
- porównuje oferty banków komercyjnych i spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie kont osobistych, dokonuje wyboru konta osobistego na podstawie określonych kryteriów
- porównuje oferty banków komercyjnych i spółdzielczych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w zakresie kart bankowych
- oblicza możliwość spłaty kredytu przy określonym dochodzie, oblicza koszty kredytu lub pożyczki
- oblicza zysk z różnych form inwestowania oszczędności, korzysta z tabeli giełdowej, dokonuje wyboru rodzaju funduszu inwestycyjnego, z uwzględnieniem potencjalnych zysków oraz ryzyka wystąpienia strat
- porównuje oferty różnych zakładów ubezpieczeń w zakresie ubezpieczeń majątkowych i ubezpieczeń na życie, wybiera najkorzystniejszą ofertę na podstawie zadanych kryteriów, np. stosunku zakresu ochrony lub sumy ubezpieczenia do wysokości składki
- wybiera najkorzystniejszą ofertę w zakresie dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą oraz dodatkowo:

- proponuje ulepszenia budżetu, zna podstawy oszczędzania
- analizuje zapisy umów dotyczących kont osobistych i znajduje odpowiedzi na pytania wynikające z tej analizy
- analizuje zapisy umów dotyczących kart bankowych i znajduje odpowiedzi na pytania wynikające z tej analizy
- analizuje oferty kredytowe i wybiera najkorzystniejszą, analizuje zapisy umów kredytowych i umów pożyczki i znajduje odpowiedzi na pytania wynikające z tej analizy
- ocenia poszczególne formy inwestycji z punktu widzenia ryzyka, płynności i przewidywanych zysków
- analizuje oferty w zakresie dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą oraz dodatkowo:

- przeprowadza zaawansowane analizy finansowe

KLASA 3 – 30 godzin

DZIAŁ 5: Jak się odnaleźć na rynku pracy?

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

- zna podstawowe pojęcia związane z rynkiem pracy, ale ma trudności z ich zastosowaniem
- przedstawia – na podstawie wskaźników – aktualną sytuację na rynku pracy i interpretuje ich wartości

- zna podstawowe błędy popełniane podczas rozmowy kwalifikacyjnej i wie, jak ich unikać

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą oraz dodatkowo:

- potrafi wymienić rodzaje rynków pracy, opisać podstawowe prawa rynku pracy
- wyjaśnia, na czym polega zjawisko bezrobocia, wyszukuje informacje o umiejętnościach, jakie warto zdobywać w kontekście zmian zachodzących na rynku pracy, identyfikuje i ocenia nieetyczne zachowania pracownika wobec pracodawcy i pracodawcy wobec pracownika
- wyjaśnia specyfikę zatrudniania osób niepełnosprawnych oraz wymienia formy pomocy państwa dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, wyszukuje informacje dotyczące skutków podjęcia pracy bez umowy
- wyszukuje informacje o instytucjach pomagających w aktywnym poszukiwaniu pracy oraz o zakresie świadczonych przez nie usług
- wyszukuje informacje o różnych rodzajach umów o pracę, wyszukuje informacje o obowiązkach pracodawców w związku z rozwiązaniem umowy o pracę
- wyszukuje informacje dotyczące obowiązków pracownika i pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy
- wyszukuje informacje o różnych formach działalności Państwowej Inspekcji Pracy, wyszukuje informacje o wykroczeniach i przestępstwach przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową, opisuje tryb dochodzenia przez pracownika swoich praw przed sądem pracy

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną oraz dodatkowo:

- samodzielnie analizuje sytuacje na rynku pracy, rozumie pojęcia związane z zatrudnieniem i bezrobociem
- podaje przykłady zawodów, które zniknęły z rynku pracy, i wyjaśnia przyczyny tego zjawiska
- dokonuje samooceny z punktu widzenia poziomu posiadanych kompetencji i ich przydatności w pracy, jaką chciałby wykonywać
- korzysta z różnych metod poszukiwania pracy, korzysta z różnych źródeł informacji o miejscach pracy,
- oblicza na podstawie kodeksu pracy okres wypowiedzenia umowy o pracę
- na podstawie kodeksu pracy oblicza wymiar urlopu wypoczynkowego, urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego oraz urlopu ojcowskiego, oblicza wynagrodzenie brutto w różnych systemach wynagrodzeń, oblicza wynagrodzenie netto, oblicza łączne koszty pracodawcy związane z zatrudnieniem pracownika, korzysta z portalu e-deklaracje w zakresie rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych z tytułu umowy o pracę

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą oraz dodatkowo:

- porównuje różne formy zatrudnienia, ocenia zjawiska na rynku pracy, proponuje rozwiązania problemów
- potrafi zredagować CV i list motywacyjny
- uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych, dokonuje autoprezentacji w sposób umożliwiający korzystne zaprezentowanie siebie
- analizuje umowę o pracę z punktu widzenia zamieszczenia w niej wszystkich niezbędnych elementów, analizuje umowę o pracę z punktu widzenia zamieszczenia w niej wszystkich niezbędnych elementów

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą oraz dodatkowo:

- przeprowadza zaawansowane analizy rynków pracy, kreatywnie podchodzi do wyzwań i proponuje innowacyjne rozwiązania

DZIAŁ 6: Jak prowadzić własne przedsiębiorstwo?

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

- zna podstawowe zasady zakładania firmy, ale popełnia liczne błędy
- przedstawia motywy podejmowania działalności gospodarczej

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą oraz dodatkowo:

- z pomocą nauczyciela opracowuje plan biznesowy
- poszukuje pomysłów na własną działalność gospodarczą
- przygotowuje tezy do debaty za i przeciw samozatrudnieniu
- wyszukuje informacje o źródłach finansowania wydatków dostępnych dla osób podejmujących działalność gospodarczą oraz o warunkach, jakie należy spełnić, aby z nich skorzystać, przygotowuje dokumenty niezbędne do uzyskania dotacji dla osób bezrobotnych podejmujących działalność gospodarczą
- wyszukuje informacje o korzyściach związanych z posiadaniem profilu zaufanego, wyszukuje informacje o zawartości akt osobowych pracownika
- wyszukuje informacje o procedurach zawieszania i likwidacji indywidualnej działalności gospodarczej
- wyszukuje informacje o obowiązkach osób prowadzących działalność gospodarczą wobec budżetu państwa i ZUS, wyszukuje informacje o zasadach sporządzania i składania rocznej deklaracji podatkowej z tytułu podatku dochodowego przez osoby korzystające z różnych form opodatkowania

Uczeń otrzymuje ocenę **dobłą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą i dostateczną oraz dodatkowo:

- samodzielnie opracowuje poprawny plan biznesowy
- dokonuje wyboru formy organizacyjno-prawnej działalności gospodarczej w określonych (opisanych) warunkach, dokonuje wyboru formy opodatkowania dochodów w określonych (opisanych) warunkach, projektuje działania związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej na podstawie wpisu do CEIDG
- sporządza analizę SWOT na podstawie przedstawionego opisu, sporządza analizę otoczenia przedsiębiorstwa na podstawie przedstawionego opisu
- wypełnia formularz CEIDG-1 z załącznikami

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną i dobrą oraz dodatkowo:

- samodzielnie rozwiązuje problemy, proponuje innowacje
- ocenia wygenerowane pomysły według różnych kryteriów, m.in. pod względem innowacyjności
- załatwia formalności potrzebne do uzyskania profilu zaufanego

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli opanował wymagania na ocenę dopuszczającą, dostateczną, dobrą i bardzo dobrą oraz dodatkowo:

- przedstawia kreatywne i zaawansowane rozwiązania biznesowe

Dla uczniów z opiniami i orzeczeniami wszystkie dostosowania są zapisane w dokumentacji PPP.

